

«БЕКІТІЛДІ»
"Атырау облысы Су Арнасы" КМК "
А.И.Кенжегалиев
» 05 2023 жыл

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық

1. Қолдану саласы

Осы Нұсқаулық сыйбайлас жемқорлық бағытындағы іс-қимылдарға не жататынын айқындайды, сыйбайлас жемқорлық сипатындағы жағдай туындаған жағдайда қызметкерлердің іс-қимыл тәртібін белгілейді.

Осы құжат барлық қызметшілер және лауазымды тұлғаларының танысуы және қолдануы үшін міндетті болып табылады.

2. Терминдер

Нұсқаулықта қолданылатын негізгі ұғымдар мен қысқартулар:

Жемқорлық - жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың өздерінің лауазымдық (қызметтік) өкілеттіктерін және соған байланысты мүмкіндіктерін жеке өзі немесе делдалдар арқылы мүліктік (мүліктік емес) игіліктер мен артықшылықтар алу немесе табу мақсатында заңсыз пайдалануы өзіне немесе үшінші тұлғаларға, сондай-ақ артықшылықтар мен артықшылықтар беру арқылы осы адамдарға пара беру.

Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл-сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің өз өкілеттіктері шегіндегі сыйбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде қоғамда сыйбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және жою жөніндегі, сондай-ақ сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды анықтау, жолын кесу, ашу және тергеп-тексеру және олардың салдарларын жою жөніндегі қызметі.

Коммерциялық пара сатып алу-қоғамда басқару функцияларын орындайтын адамға ақшаны, бағалы қағаздарды немесе өзге де мүлікті заңсыз беру, сол сияқты өзінің қызмет бабын пайдаланғаны үшін, сондай-ақ парага сатып алушы жүзеге асыратын адамның мүддесі үшін жұмысына жалпы қамқорлығы немесе салғырттығы үшін оған мүліктік сипаттағы қызметтерді заңсыз көрсету.

Лауазымды адам-тұрақты, уақытша немесе арнайы өкілеттік бойынша билік өкілінің функцияларын жүзеге асыратын не мемлекеттік органдарда, квазимемлекеттік сектор субъектілерінде, жергілікті өзін-өзі басқару органдарында, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында ұйымдық-өкімдік немесе әкімшілік-шаруашылық функцияларды орындайтын адам.

Мұдделер қақтығысы - жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдардың, оларға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың жеке мұдделері мен олардың лауазымдық өкілеттіктері арасындағы қайшылық, бұл ретте аталған адамдардың жеке мұдделері олардың лауазымдық өкілеттіктерін тиісінше орындауына әкеп соғуы мүмкін.

Пара - мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адам не оған теңестірілген адам немесе жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адам не лауазымды адам, сол сияқты шет мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның лауазымды адамы жеке өзі немесе делдал арқылы

алатын ақша, бағалы қағаздар, өзге де мұлік, мұлікке құқық немесе мұліктік сипаттағы пайда.

Параны қорқытып алу - адамның пара берушінің немесе оның атынан өкілдік ететін адамдардың заңды мұдделеріне нұксан келтіруі мүмкін әрекеттер жасау қатерімен параны талап етуі не құқық қорғау мұдделері үшін зиянды салдардың алдын алу мақсатында ол пара беруге мәжбүр болатын жағдайларды қасақана жасауы.

3. Жалпы ережелер

Қазақстан Республикасында пара алу және беру жөніндегі іс-әрекеттер заңға қайшы және Қылмыстық кодекс пен Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодектің қолданылу аясына жатады.

Егер ақша, өзге мұлік, материалдық қызмет көрсету түріндегі мұліктік пайда лауазымды адамның келісімімен оның туыстары мен жақындарына берілсе не егер ол бұған қарсылық білдірмесе және өзінің қызметтік өкілеттігін пара берушінің пайдасына пайдаланса, лауазымды адамның іс-әрекетін пара алу деп саралау керек.

РК заңнамасына сәйкес пара беру және коммерциялық парага сатып алу, ақшамен, бағалы қағаздармен және басқа да мұліктермен қатар, өтеусіз көрсетілетін, бірақ төленуі тиіс (туристік жолдамалар беру, пәтерді жөндеу, саяжай салу және т.б.) мұліктік сипаттағы пайда болуы мүмкін.

Мұліктік сипаттағы пайда деп, атап айтқанда, берілетін мұліктін, жекешелендірілетін объектілердің құнын төмендету, жалдау төлемдерін азайту, банк кемелерін пайдаланғаны үшін пайыздық мөлшерлемелерді түсіну керек.

Пара алу және пара беру-бұл бір қылмыстық модельдің екі толық жағы егер пара туралы айтатын болсақ, онда пара алған (пара алушы) және оны берген (пара беруші) бар.

Пара алу-ең қауіпті лауазымды тұлғалардың бірі қылмыс, әсіресе егер оны адамдар тобы жасаса немесе бопсалаумен бірге жүрсе, бұл лауазымды адамның заңды немесе заңсыз әрекеттері (әрекетсіздігі) үшін артықшылықтар мен артықшылықтар алудан тұрады.

Пара беру-лауазымды адамды заңды немесе заңсыз әрекеттер (әрекетсіздік) жасауға көндіруге, не берушінің пайдасына, оның ішінде жалпы қамқорлығы немесе жұмыс бабында бетімен кетушілік үшін қандай да бір артықшылықтар беруге, алуға бағытталған қылмыс.

Пара нысандары болуы мүмкін:

заттар, ақша, оның ішінде валюта, банктік чектер және бағалы қағаздар, бағалы металдар мен тастардан жасалған бұйымдар, автомашиналар, Тамақ өнімдері, бейнетехника, Тұрмыстық техника және басқа да тауарлар, пәтерлер, саяжайлар, қала сыртындағы үйлер, гараждар, жер участкері және басқа да жылжымайтын мұлік;

пайдасы: емдеу, жөндеу және құрылыс жұмыстары, санаторийлер мен туристік сапарлар, шетелге сапарлар, ойын-сауық және басқа шығындарды ақысыз немесе төмендетілген бағамен төлеу.

параның бүркемеленген түрі-жоқ қарызды өтеу, төмен бағамен сатып алынған тауарларды төлеу, тауарларды жоғары бағамен сатып алу, пара

алушыға, оның туыстарына, достарына жалақы төлеу арқылы жалған еңбек шарттарын жасасу, женілдетілген несие алу, дәрістер, мақалалар мен кітаптар үшін қаламақыны көтеру, «кездейсок» Казинода жеңіске жету, қарызды кешіру, жалдау ақысын азайту, несие бойынша пайыздық мөлшерлемелерді арттыру және т. б.

Мұдделер қақтығысын болдырмау немесе реттеу туралы шектеулерді, тыйым салуларды және талаптарды, сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға көндіру мақсатындағы өтініштер туралы қоғам басшылығына немесе комплаенс-қызметіне хабарлау міндеттін, сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мақсатында белгіленген өзге де міндеттерді сақтау маңызды.

Айта кету керек, кейбір сөздерді, өрнектер мен қымылдарды басқалар пара беру туралы өтініш (ескерту) ретінде қабылдауы мүмкін.

Мұндай мәлімдемеге мыналар жатады, мысалы:

- «Мәселені шешу қын, бірақ мүмкін»;
- «Нанға рахмет»;
- «Келісейік»
- «Күшті дәлелдер қажет»;
- «Параметрлерді талқылау керек»;
- «Ал, біз не істейміз?» және т. б.

Ұйымдардың өкілдерімен және азаматтармен, әсіресе олардың пайдасы лауазымды тұлғалардың шешімдері мен әрекеттеріне байланысты белгілі бір тақырыптарды талқылау пара беру туралы өтініш ретінде де қабылдануы мүмкін.

Мұндай тақырыптардың қатарына, мысалы:

- жалақының төмен деңгейі және қандай да бір мұқтаждықтарды іске асыруға ақша қаражатының жетіспеуі;
- қандай да бір мүлікті сатып алу, қандай да бір қызметті алу, туристік сапарға шығу ниеті;
- лауазымды тұлғаның туысқандарында жұмыстың болмауы;
- лауазымды тұлғаның балаларының білім беру мекемелеріне түсү қажеттілігі және т. б.

Лауазымды тұлғаның белгілі бір ұсыныстары, әсіресе олар ұйымдардың өкілдеріне және пайдасы олардың шешімдері мен әрекеттеріне байланысты азаматтарға жолданса, пара беру туралы өтініш ретінде қабылдануы мүмкін. Бұл мұндай ұсыныстар жақсы ниетпен туындаған және шенеуніктің жеке пайдасына байланысты болмаған жағдайда да мүмкін.

Мұндай ұсыныстарға, мысалы, ұсыныстар кіреді:

лауазымды тұлғага және (немесе) оның туыстарына жеңілдік беру;

анықталған бұзушылықтарды жою, мемлекеттік келісімшарт шенберінде жұмыстарды орындау, қажетті құжаттарды дайындау үшін нақты компанияның және (немесе) сарапшылардың қызметтерін пайдалану;

нақты қайырымдылық қорына ақша салу;

белгілі бір спорт командасын қолдау және т.б.

Сыйбайлас жемқорлық бағытындағы және коммерциялық парага сатып алудың ықтимал жағдайлары, сондай-ақ мінез-құлық қағидалары бойынша

ұсынымдар.

Арандату:

Қызмет көрсетуге жүгінген азаматтар, бөлімше қызметін тексеруді жүзеге асыратын лауазымды тұлғалар тарапынан ықтимал арандатуларды болдырмау үшін:

қызметтік үй-жайларды қараусыз қалдырмау;
келушілер және жеке заттар (киім, портфельдер, сөмкелер және т. б.) бар;

келуші кеткен соң жұмыс орнында немесе жеке заттарында қандай да бір бөгде заттар табылған жағдайда, ешқандай дербес іс-әрекет жасамай, дереу басшылыққа мәлімденіз.

Пара болсалай:

параны және/немесе коммерциялық параны қабылдаудан бас тартуға дайындық немесе категориялық турде бас тарту ретінде түсіндірілуі мүмкін асырыс мәлімдемелерге жол бермей, өте мұқият, сыпайы, ұқыпсыз әрекет етіңіз;

Сізге ұсынылған шарттарды мұқияттыңдау және есте сақтау(сомалардың мөлшері, тауарлардың атауы және қызметтердің сипаты, мерзімдері мен тәсілдері;

параны беру, коммерциялық парага сатып алу нысаны, мәселелерді шешу реттілігі);

пара және/немесе коммерциялық парага сатып алу затын беру уақыты мен орны туралы мәселені келесі әңгімеге дейін ауыстыруға тырысу және келесі кездесу үшін сізге жақсы таныс орын ұсыну;

әңгіме барысында бастама көтерменіз, көбірек «қабылдауға жұмыс жасаңыз», сұхбаттасуышыға «сөйлесуге» мүмкіндік беріңіз, сіз мүмкіндігінше көп ақпарат беріңіз;

сіз пара беруге немесе коммерциялық парага сатып алуға келісім берген жағдайда, сіздің мәселеңізді шешудің кепілдіктері туралы сұраңыз:

егер сізде диктофон болса, пара және/немесе коммерциялық парага сатып алу туралы ұсынысты (жасырын) жазып алуға тырысыңыз:

осы факті туралы жоғары тұрған басшылыққа қызметтік жазба түрінде баяндау;

дайындалып жатқан қылмыс туралы жазбаша немесе ауызша хабарламамен сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға не 1424 Call-центр орталығына жүгіну.

Мұдделер қақтығысы:

мұдделер қақтығысының кез келген мүмкіндігіне мұқият болыңыз;

мұдделер қақтығысы туындауының кез келген мүмкіндігіне жол бермеу бойынша шаралар қабылдау;

туындаған мұдделер қақтығысы туралы немесе оның туындау мүмкіндігі туралы Сізге белгілі болған сәтте өзінің тікелей бастығына жазбаша нысанда хабарлау;

тікелей басшының келісімі бойынша туындаған мұдделер қақтығысын еңсеру бойынша шаралар қабылдау;

мұдделер қақтығысы тарапы болып табылатын қызметкердің қызметтік жағдайын белгіленген тәртіппен қызметтік міндеттерін орындаудан шеттетілгенге дейін және (немесе) мұдделер қақтығысының туындауына себеп

болған пайдадан бас тартқанда өзгертуге құқылы;

қоғамның қызметкерлері мен лауазымды тұлғаларының мудделер қақтығысын болдырмау және реттеу жөніндегі саясатта көзделген басқа да шараларды қабылдау.

4.Егер сіз сыйбайлас жемқорлыққа қарсы тұру туралы шешім қабылдасаңыз

Сіз өз қалауыңыз бойынша ауызша немесе жазбаша өтінішпен сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға немесе 1424 Call-центр орталығына жүгіне аласыз.

Сыйбайлас жемқорлық сипатындағы құқық бұзушылық туралы хабарлау нысандарының бірі жасырын жүгіну болып табылады. Бұл жағдайда өтініш беруші анонимділікке байланысты жауап ала алмайды, ал қылмыс туралы жасырын өтініштің өзі, мұндай өтініште дайындалып жатқан немесе жасалған қылмыстық құқық бұзушылықтар туралы мәліметтер бар жағдайларды қоспағанда, қылмыстық іс қозғауға себеп бола алмайды.

Параны қорқытып алу жағдайында Сізге сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға жүгіну және сізден параны немесе коммерциялық параны қорқытып алу фактісі туралы өтініш жазу қажет, онда мыналарды нақты көрсету қажет:

лауазымды тұлғалардың қайсысы (тегі, аты, әкесінің аты, лауазымы, мекеменің атауы) сізден пара талап етеді немесе коммерциялық құрылымдар өкілдерінің қайсысы сізді пара алуға итермелейді;

бопсаланатын параның (параға сатып алудың) сомасы мен сипаты қандай;

қандай нақты әрекеттер (немесе әрекетсіздік) үшін Сізден пара талап етіледі немесе коммерциялық парага сатып алу жасалады;

параны тікелей беру қай уақытта, қай жерде және қалай жүргізілуі тиіс немесе коммерциялық парага сатып алу жүзеге асырылуы тиіс.

Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға жүгінумен қатар қызметкерлер осы Нұсқаулыққа сәйкес басшылық пен комплаенс-қызметін хабардар ету жөнінде шаралар қабылдауға тиіс.

Бұл ретте, қызметкерлер мүмкіндігіне қарай өз дәлелдері бойынша (куәлар, құжаттар, хат алмасу, оның ішінде мессенджерлер арқылы, аудио және бейне материалдар және т.б.) дәлелдемелік базаны ұсынады және оны алгоритмге сәйкес уәкілетті органға және жоғары тұрған басшылыққа береді.

5.Бағыныстылардың сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылығы үшін басшылардың жауапкершілігі

Сыйбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған шараларды күшайту мақсатында қарамағындағылар сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасаған басшылардың жеке жауапкершілігін, коммерциялық парага сатып алуды және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықты білдіретін норма көзделген және олардың кінәсі сотта дәлелденеді.

Жұмыскер өзінің функционалдық міндеттерін орындау кезінде сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылық, коммерциялық сатып алу және өзге де қылмыстық құқық бұзушылық фактілері бойынша қылмыстық кудалау

шешберіне тартылған жағдайда, осы жұмыскер РК Еңбек кодексіне сәйкес сотқа дейінгі тергеп-тексеру жүргізу кезеңінде өзінің лауазымдық міндеттерін орындаудан шеттетіледі.

Бұл қызметкердің тікелей басшысы қызметкерді өз міндеттерін орындаудан шеттету үшін тиісті шаралар қабылдауға міндетті.

Тәртіптік жауапкершілік мыналарды қамтиды:

ескертулер;

сөгіс;

қатаң сөгіс;

Еңбек кодексінде көзделген негіздер бойынша жұмыс берушінің бастамасы бойынша еңбек шартын бұзу.

Басшы өзіне тікелей бағынысты адамға қатысты занды күшіне енген соттың айыптау үкімі болған кезде жұмыстан шығаруға өтініш беруге немесе ақталмайтын негіздер бойынша қылмыстық істі қысқарту туралы шешім қабылдауға (рақымшылық жасау, іс жүзінде өкіну, тараптардың татуласуы және т.б.) тиіс.

Жұмыстан шығаруға өтініш басшыны лауазымға тағайындаған жауапты адамға беріледі. Жұмыстан шығару және тәртіптік жаза шығару туралы шешім қабылдау осы лауазымға басшыны тағайындаған адамның құзыреті болып табылады.

Қызметкер өзінің функционалдық міндеттерін орындаған кезде сыйайлас жемқорлық құқық бұзушылық, коммерциялық парага сатып алу және қылмыстық құқық бұзушылықтар фактісі туралы хабарлаған немесе сыйайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылда, коммерциялық парага сатып алуша және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтарда қызметкерлер өз функционалдық міндеттерін орындаған кезде өзге де жолмен жәрдемдесетін қызметкер мемлекеттің қорғауында болады және Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен көтермеленеді. Осы ереже сыйайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактісі туралы көрінеу жалған ақпарат хабарлаған, занға сәйкес жауаптылыққа жататын адамдарға қолданылмайды.

Қызметкерлер өз функционалдық міндеттерін орындауды кезінде сыйайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға, коммерциялық сатып алуға және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтарға жәрдем көрсететін қызметкер туралы ақпарат мемлекеттік құпия болып табылады және занда белгіленген тәртіппен ұсынылады. Көрсетілген ақпаратты жария ету занда белгіленген жауаптылыққа әкеп соғады.

6.Қорытынды ережелер

Нұсқаулық басшылық бекіткен күннен бастап қолданысқа енгізіледі.

Нұсқаулыққа енгізілетін өзгерістер / толықтырулар оны басшылық бекіткен күннен бастап күшіне енеді.

«УТВЕРЖДАЮ»
КПІ «Актау облысы Су Арнасы»
Кенжегалиев А.И.
«10» 05 2023 года

Инструкция по противодействию коррупции

1.Область применения

Настоящая Инструкция определяет, что относится к действиям коррупционной направленности, устанавливает порядок действий работников в случае возникновения ситуации и коррупционного характера.

Настоящий документ является обязательным для ознакомления и применения всеми структурными подразделениями и должностными лицами.

2.Термины

Основные понятия и сокращения, используемые в Инструкции:

Коррупция- незаконное использование лицами, занимающим и ответственную государственную должность, лицами, уполномоченными на выполнение государственных функций, лицами, приравненными к лицам, уполномоченным на выполнение государственных функций, должностным и лицами своих должностных (служебных) полномочий и связанных с ними возможностей в целях получения или извлечения лично или через посредников имущественных (неимущественных) благ и преимуществ для себя либо третьих лиц, а равно подкуп данных лиц путем предоставления благ и преимуществ.

Противодействие коррупции- деятельность субъекта в противодействии коррупции и в пределах своих полномочий предупреждению коррупции, в том числе по формированию антикоррупционной культуры в обществе, выявлению и устранению причин и условий, способствующих совершению коррупционных правонарушений, а также по выявлению, пресечению, раскрытию и расследованию коррупционных правонарушений и устранению их последствий.

Коммерческий подкуп - незаконная передача лицу, выполняющему управленческие функции в Обществе, денег, ценных бумаг или иного имущества, а равно незаконное оказание ему услуг имущественного характера за использование им своего служебного положения, а также за общее покровительство или попустительство в работе в интересах лица, осуществляющего подкуп.

Должностное лицо— лицо, постоянно, временно или по специальному полномочию осуществляющее функции представителя власти либо выполняющее организационно-распорядительные или административно-хозяйственные функции в государственных органах, субъектах квазигосударственного сектора, органах местного самоуправления, а также в Вооруженных Силах, других войсках воинских формирований Республики Казахстан.

Конфликт интересов - противоречие между личными интересами лиц, занимающих ответственную государственную должность, лиц, уполномоченных на выполнение государственных функций, лиц, приравненных к ним, должностных лиц и их должностными полномочиями, при которых личные интересы указанных лиц могут привести к ненадлежащему исполнению ими своих должностных полномочий.

Взятка-получаемые лицом, уполномоченным на выполнение государственных функций, либо приравненным к нему лицом, или лицом, занимающим ответственную государственную должность, либо должностным лицом, а равно должностным лицом иностранных государств или международной организации и лично или через посредника деньги, ценные бумаги, иные имущества, права на имущество или выгоды имущественного характера.

Вымогательство взятки-требование лицом взятки под угрозой совершения действий, которые могут причинить ущерб законным интересам взяткодателя или представляемых им лиц, либо умышленное создание таких условий, при которых он вынужден дать взятку с целью предотвращения вредных последствий для правоохраняемых интересов.

3.Общие положения

Действия по получению и даче взятки в Республике Казахстан противозаконны и подпадают под действие Уголовного кодекса и Кодекса об административных правонарушениях.

В случае если имущественные выгоды в виде денег, иных имущества, оказания материальных услуг предоставлены родным и близким должностного лица с его согласия либо если он не возражал против этого и использовал свои служебные полномочия в пользу взяткодателя, действия должностного лица следует квалифицировать как получение взятки.

В соответствии с действующим в РК законодательством предметом взятки и коммерческого подкупа наряду с деньгами, ценными бумагами и иным имуществом могут быть выгоды имущественного характера, оказываемые безвозмездно, но подлежащие оплате (предоставление туристических путевок, ремонт квартиры, строительство дачи и т.п.).

Под выгодами имущественного характера следует понимать, в частности, занижение стоимости передаваемого имущества, приватизируемых объектов, уменьшение арендных платежей, процентных ставок за пользование банковскими судами.

Получение взятки и дача взятки, это две исчерпывающие стороны одной преступной модели если речь идет о взятке, это значит, что есть тот, кто получает взятку (взятко получатель) и тот, кто ее дает (взяткодатель).

Получение взятки- одно из самых опасных должностных преступлений, особенно если оно совершается группой лиц или сопровождается вымогательством, которое заключается в получении должностным лицом преимуществ и выгод за законные или незаконные действия(бездействие).

Дача взятки-преступление, направленное на склонение должностного лица к совершению законных или незаконных действий (бездействия), либо предоставлению, получению каких-либо преимуществ в пользу дающего, в том числе за общее покровительство или попустительство по работе.

Предметами взятки могут быть:

предметы, деньги, в том числе валюта, банковские чеки и ценные бумаги,

изделия из драгоценных металлов и камней, автомашины, продукты питания, видео техника, бытовые приборы и другие товары, квартиры, дачи, за городные дома, гаражи, земельные участки и другая недвижимость;

выгоды: лечение, ремонтные и строительные работы, санаторные и туристические путевки, поездки заграницу, оплата развлечений и других расходов безвозмездно или позаниженной стоимости.

завуалированная форма взятки - банковская суда в долг или под видом погашения существующего долга, оплата товаров, купленных по заниженной цене, покупка товаров по завышенной цене, заключение фиктивных трудовых договоров с выплатой зарплаты взяточнику, его родственникам, друзьям, получение льготного кредита, завышение гонораров за лекции, статьи, и книги, «случайный» выигрыш в казино, прощение долга, уменьшение арендной платы, увеличение процентных ставок кредитов и т.д.

Важно соблюдать ограничения, запреты и требования определения о регулировании и конфликта интересов, обязанность об уведомлении руководства или комплаинс-службы Общества об обращениях в целях склонения к совершению коррупционных правонарушений, иные обязанности, установленные в целях противодействия коррупции.

Следует отметить, что некоторые слова, выражения и жесты могут быть восприняты окружающими как просьба (намек) о даче взятки.

К таким выражениям относятся, например:

«Вопрос решить трудно, но можно»;

«Спасибо на хлеб не намажешь»;

«Договоримся»;

«Нужны более веские аргументы»;

«Нужно обсудить параметры»;

«Ну, что делать будем?» и т.д.

Обсуждение определенных тем с представителями организаций и гражданами, особенно с теми из них, чья выгода зависит от решений и действий должностных лиц, может также восприниматься как просьба о даче взятки.

К числу таких тем относятся, например:

Низкий уровень заработной платы не хватка денежных средств на реализацию тех или иных нужд;

Желание приобрести то или иное имущество, получить или иную услугу, отправиться в туристическую поездку;

Отсутствие работы у родственников должностного лица;

необходимость поступления детей должностного лица в образовательные учреждения и т.д.

Определенные исходящие от должностного лица предложения, особенно если они адресованы представителям организаций гражданам, чья выгода зависит от их решений и действий, могут восприниматься как просьба о даче взятки. Это возможно даже в том случае, когда такие предложения продиктованы благими намерениями и никак не связаны с личной выгодой должностного лица. К числу таких предложений относятся, например, предложения:

• предоставить должностному лицу (или) его родственникам скидку;

- воспользоваться услугами конкретной компании (или) экспертов для устранения выявленных нарушений, выполнения работ в рамках государственного контракта, подготовки необходимых документов;
- внести деньги в конкретный благотворительный фонд;
- поддержать конкретную спортивную команду и т.д.

Возможные ситуации и коррупционной направленности и коммерческого подкупа, а также рекомендации и поправилам поведения.

Провокации:

Во избежание возможных провокаций со стороны братившихся за услугой граждан, должностных лиц, осуществляющих проверку деятельности подразделения:

не оставлять без присмотра служебные помещения в которых находятся посетители, или чистые вещи (одежда, портфели, сумки и т.д.);

в случае обнаружения после ухода посетителя на рабочем месте или вличных вещах каких-либо посторонних предметов, не предпринимая никаких самостоятельных действий, немедленно доложить руководству.

Вымогательство взятки:

вести себя крайне осторожно, вежливо, без заискивания, недопуская опрометчивых высказываний, которые могли бы трактоваться либо как готовность, либо как категорический отказ принять предмет взятки/или коммерческого подкупа;

внимательно выслушать и точно запомнить предложенные Вам условия(размеры сумм, наименование товаров, характер услуг, сроки и способы передачи взятки, форма коммерческого подкупа, последовательность решения вопросов);

постараться перенести вопрос о времени месте передачи предмета взятки/или коммерческого подкупа до следующей беседы и предложить хорошо знакомое Вам место для следующей встречи;

не берите инициативу разговорена себя, больше «работайте наприем», позволяяtes обеседнику «выговориться», сообщить Вам как можно больше информации и;

по интересуйтесь о гарантиях решения Вашего вопроса в случае Вашего согласиядать взятку или совершить коммерческий подкуп:

при наличии у Вас диктофона постараться записать(скрытно) предложение опредмете взятки/или коммерческого подкупа:

доложить о данном факте в виде служебной записи выше стоящему руководству;

обратиться с письменным или устным сообщением о готовящемся преступлении в уполномоченный орган по противодействию коррупции или вов Call-центр 1424.

Конфликт интересов:

Внимательно относиться к любой возможности конфликта интересов;

принимать меры по недопущению любой возможности возникновения конфликта интересов;

в письменной форме уведомить своего непосредственного начальника о

возникшем конфликте интересов или о возможности его возникновения, как только Вам станет об этом известно;

принять меры по преодолению возникшего конфликта интересов по согласованию с непосредственным руководителем;

изменить служебные положения сотрудника, являющегося стороной конфликта интересов, вплоть до его отстранения от исполнения служебных обязанностей в установленном порядке, и (или) в отказе его от выгоды, явившейся причиной возникновения конфликта интересов;

принять другие меры, предусмотренные Политикой по предотвращению и урегулированию конфликта интересов работников и должностных лиц.

4. Ваши действия если Вы приняли решение противостоять коррупции

По своему смотрению Вы можете обратиться устным или письменным заявлением в уполномоченный орган по противодействию коррупции или в Call-центр 1424.

Одной из форм сообщения о правонарушении и коррупционного характера является анонимное обращение. Хотя в этом случае заявитель не может в виду анонимности стирать на получение ответа, а само анонимное обращение о преступлении и

неможет служить поводом для возбуждения уголовного дела, за исключением случаев, когда в таком обращении содержатся сведения о готовящихся или совершенных уголовных правонарушениях.

В случае вымогательства взятки Вам нужно обратиться в уполномоченный орган по противодействию коррупции написать заявление о факте вымогательства у Вас взятки или коммерческого подкупа, в котором точно указать:

Кто из должностных лиц (фамилия, имя, отчество, должность, наименование учреждения) вымогает у Вас взятку или кто из представителей коммерческих структур толкает Вас на совершение подкупа;

Какова сумма и характер вымогаемой взятки (подкупа);

за какие конкретно действия (или бездействие) у Вас вымогают взятку или совершаются коммерческий подкуп;

в какое время, в каком месте и каким образом должна произойти непосредственная передача взятки или должен быть осуществлен коммерческий подкуп.

Наряду с обращением в уполномоченный орган по противодействию коррупции и работникам в соответствии с данной инструкцией должны принять меры по уведомлении руководства и комплаенс-службы.

При этом, работники по мере возможности предоставляют доказательную базу по своим доводам (свидетели, документы, переписка, в том числе посредством мессенджеров, аудио и видеоматериалы и т.д.) и передают ее как в уполномоченный орган и выше стоящему руководству согласно алгоритму.

5. Ответственность руководителей за коррупционное правонарушение подчиненных

В целях усиления мер, направленных на предупреждение коррупции, предусмотрена норма, подразумевающая персональную ответственность руководителей, чьи подчиненные совершили коррупционное правонарушение, коммерческий подкуп и иные уголовные правонарушения при исполнении своих функциональных обязанностей их вина доказана в суде.

В случае вовлечения работника в орбиту уголовного преследования по фактам совершения коррупционного правонарушения, коммерческого подкупа и иные уголовные правонарушений при исполнении и своих функциональных обязанностей, данный работник соответствуя и с трудовым кодексом РК отстраняется от исполнения своих должностных обязанностей на период проведения досудебного расследования.

Не посредственный руководитель данного работника обязан предпринять соответствующие меры по отстранению работника от исполнения своих должностных обязанностей.

Дисциплинарная ответственность предполагает вынесение:

замечания;

выговора;

строгого выговора;

расторжение трудового договора по инициативе работодателя по основаниям, предусмотренным Трудовым кодексом.

Руководитель должен подать заявление на увольнение при наличии вступившего в законную силу обвинительного приговора суда в отношении его непосредственного подчиненного или принятие решения о прекращении уголовного дела по нереабилитирующему основанию (амнистия, деятельное раскаяние, примирение сторон и др.).

Заявление на увольнение подается ответственному лицу, назначившему руководителя на данную должность. Принятие решения об увольнении и вынесения дисциплинарного взыскания является прерогативой лица, назначившего руководителя на данную должность.

Срок, в течение которого руководитель подает в отставку, составляет 10 календарных дней.

Необходимо принять во внимание, что при совершении правонарушения коррупционного характера непосредственным подчиненным руководитель несет персональную ответственность по истечении 3 месяцев со дня назначения на данную должность.

При этом, выше указанная ответственность не распространяется на руководство, самостоятельно сообщившего факте коррупционного правонарушения, совершенного мной посредственным подчиненным, согласно статье 24 Закона Республики Казахстан «О противодействии коррупции».

Работник, сообщившего факте коррупционного правонарушения, коммерческого подкупа и иных уголовных правонарушениях при исполнении и работником своих функциональных обязанностей, или иным образом оказывающий содействие в противодействии коррупции, коммерческому подкупе

и иных уголовных правонарушениях при исполнении и работниками своих функциональных обязанностей находится под защитой государства и поощряется в порядке, установленном Правительством Республики Казахстан данное положение не распространяются на лиц, сообщивших заведомо ложную информацию о факте коррупционного правонарушения, которые подлежат ответственности в соответствии с законом.

Информация о работнике, оказывающем содействие в противодействии коррупции, коммерческому подкупе иных уголовных правонарушениях при исполнении и работниками своих функциональных обязанностей является государственным секретом и предоставляется в порядке, установленном законом. Разглашение указанной информации и влечет ответственность, установленную законом.

6. Заключительные положения

Инструкция вводится в действие со дня утверждения.

Изменения/дополнения, вносимые в Инструкцию, вступают в силу со дня ее утверждения.